

รัฐธรรมนูญกับประเพณีการปกครองประเทศไทยในระบอบประชาธิปไตย

อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข*

Constitutional Convention in Thailand

ปวาริต เลิศธรรมเทวี

Pawarit Lertdhamtewe

อาจารย์ประจำ

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240

Full-time Assistant Professor

Faculty of Law, Ramkhamhaeng University, Huamark, Bangkok, 10240

Corresponding author E-mail: p.lertdhamtewe@gmail.com

(Received: January 15, 2019; Revised: February 22, 2019; Accepted: February 25, 2019)

บทคัดย่อ

บทความนี้กล่าวถึงประเพณีทางรัฐธรรมนูญของไทยซึ่งมีความสัมพันธ์กับประเด็นดังต่อไปนี้ (1) การสืบราชสมบัติซึ่งเป็นไปตามกฎมณเฑียรบาลว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ฯ (2) กรณีนายกรัฐมนตรีพระราชทานซึ่งเกิดขึ้นปี พ.ศ. 2516 เป็นการใช้อำนาจในสถานการณ์ฉุกเฉินเพื่อทำให้ระบอบการปกครองที่ล้มเหลวกลับคืนสู่ภาวะปกติ (3) การลงพระปรมาภิไธยในกฎหมายและการลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ ร่างกฎหมายที่พระมหากษัตริย์ได้ทรงลงพระปรมาภิไธยไปแล้ว ย่อมถือว่าเป็นกฎหมายและใช้บังคับได้ (4) การรัฐประหารซึ่งก่อให้เกิดการล้มระบอบการปกครอง ทำลายระบบเศรษฐกิจ และการยกเลิกรัฐธรรมนูญ คณะรัฐประหารไม่ถือเป็นรัฐอธิปไตย แม้ศาลฎีกาจะได้เคยตีความวางหลักไว้ในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1662/2505 แต่หากพิจารณาจากหลักฐานตามประเพณีทางรัฐธรรมนูญที่ปรากฏในคำปรารภของรัฐธรรมนูญทุกฉบับ รัฐอธิปไตยมิใช่คณะรัฐประหาร การใช้อำนาจของคณะรัฐประหารเป็นเพียงการใช้อำนาจแทนองค์อธิปัตย์เท่านั้น อำนาจเดิมยังคงอยู่ที่พระมหากษัตริย์ซึ่งเป็นประมุขของประเทศ และ (5) พระราชวินิจฉัยซึ่งเกี่ยวกับการยับยั้งร่างกฎหมายหรือการพระราชทานคืนร่างกฎหมายเป็นประเพณีทางรัฐธรรมนูญว่า ร่างกฎหมายฉบับใดที่พระมหากษัตริย์ไม่ทรงลงพระปรมาภิไธย ให้เป็นอันตกไป

คำสำคัญ: ประเพณีทางรัฐธรรมนูญ, หลักกฎหมายรัฐธรรมนูญ, ประเพณีการปกครอง

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของรายงานวิจัย เรื่อง “การนำประเพณีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมาใช้ในการพิจารณาวินิจฉัยคดีรัฐธรรมนูญ” ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และได้รับรางวัลสภาวิจัยแห่งชาติ รางวัลผลงานวิจัยระดับดี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562.

Abstract

This article considers constitutional conventions in Thailand. It argues that the Thai constitutional convention touches a number of issues concerning the monarch's reserve powers, including the following: (1) It is concerned with hereditary monarchy which concerns Order of Succession under the Palace Law of Succession 1924. (2) The reserve power exercised by the King to nominate Prime Minister in certain exceptional circumstances. (3) The King's Royal Assent to formally approve an act of parliament; and it is to be countersigned. (4) The illegal and overt seizure of a state by the military, often known as "*Coup D'états*", which involves in regime change, economic decline, and abolition of the Thai constitutions. This article argues that while the Supreme Court of Thailand (Dika Court) provided a precedent that *Coup* can be considered to be sovereign of the country (1662/2505), it cannot change the fact that the actual power still belonged to the King. (5) While the monarch grants the royal assent to all legislation, it is a convention that the monarch has the power to withhold royal assent, as last exercised in 2546.

Keywords: Constitutional Conventions, Principles of Constitutional Law, Political Custom